

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1044/2022
03.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Тајјане Матковић Стефановић и Тајјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА из ..., Улица ... број ..., чији је пуномоћник Александар Ђорђевић, адвокат у ..., против тужене Предшколске установе „Раковица“ Београд, улица Славољуба Вуксановића број 22, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, ради поништаја анекса уговора о раду и решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2644/21 од 03.09.2021. године, у седници већа одржаној 03. новембра 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2644/21 од 03.09.2021. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке, као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиље и туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Други основни суд у Београду је донео пресуду ЗП1 48/2020 дана 22.03.2021. године којом је, у првом ставу изреке, одбио тужбени захтев да поништи Анекс уговора о раду број ... од 24.11.2017. године, Анекс уговора о раду број ... од 19.12.2017. године и Анекс уговора о раду број ... од 29.12.2017. године, као неоснован; у другом ставу изреке одбио тужбени захтев да поништи решење којим се изриче дисциплинска мера престанка радног односа од стране тужене, број .../...од 07.05.2018. године, као неоснован; у трећем ставу изреке одбио тужбени захтев да поништи решење којим се одбија жалба на решење о изрицању дисциплинске мере престанка радног односа тужене, број .../... од 28.05.2018. године, као неоснован; у четвртном ставу изреке одбио тужбени захтев тужиље да обавезе тужену да тужиљи на име накнаде штете због незаконитог престанка радног односа исплати износ од 1.158.874,63 динара, као неоснован; у петом ставу изреке одбио захтев тужиље да обавезе тужену да тужиљи накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом, као неоснован и у шестом ставу изреке обавезао тужиљу да туженој накнади трошкове поступка у укупном износу од 116.844,37 динара, са законском затезном каматом почев од дана када се стекну услови за извршност пресуде до исплате.

Одлучујући о жалби тужиље изјављеној против првостепене пресуде, Апелациони суд у Београду је донео пресуду Гж1 2644/21 дана 03.09.2021. године којом је у првом ставу изреке преиначио пресуду Другог основног суда у Београду П1 48/20 од 22.03.2021. године у ставу првом изреке тако што је поништио као незаконите Анекс уговора о раду број ... од 24.11.2017. године, Анекс уговора о раду број ... од 19.12.2017. године и Анекс уговора о раду број ... од 29.12.2017. године; у другом ставу изреке одбио као неосновану жалбу тужиље и потврдио пресуду Другог основног суда у Београду П1 48/20 од 22.03.2021. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке; у трећем ставу преиначио решење о трошковима парничног поступка садржано у петом и шестом ставу изреке пресуде Другог основног суда у Београду П1 48/20 од 22.03.2021. године и одредио да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка и у четвртном ставу изреке одбио захтев тужиље за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против наведене другостепене пресуде тужиља је изјавила дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побеђа у другом, трећем и четвртном ставу изреке, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиље.

Врховни касациони суд је испитао побеђану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 и 18/2020) и закључио да ревизија тужиље није основана.

Побеђана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на коме су засноване нижестепене пресуде, тужиља је била у радном односу на неодређено време код туженог, на радном месту ... са децом од једне до три године, а након што је доставила експертизу Института за медицину рада од 05.12.2013. године, којом је утврђено да тужиља није способна за послове везане за сва тешка физичка напрезања и оптерећења, подизање и ношење терета тежег од 10 килограма у једном захвату, распоређена је Уговором о раду од 14.01.2014. године на послове и радне задатке ... на ... почев од 13.01.2014. године. Затим је закључила оспорени Анекс уговора о раду од 24.11.2017. године, након чега је доставила туженом експертизу Института за медицину рада од 01.12.2017. године којом је утврђено да није способна за послове везане за сва тешка физичка напрезања и оптерећења, подизање и ношење терета тежег од 5 килограма у једном захвату, у трајању од годину дана, те је закључила Анекс уговора о раду од 19.12.2017. године којим је распоређена на послове и радне задатке ...-... у ДВ „...“ а затим Анекс уговора о раду од 26.12.2017. године идентичне садржине као и Анекс од 19.12.2018. године. Тужиљи је оспореним решењем од 07.05.2018. године изречена дисциплинска мера престанак радног односа због тога што је неоправдано одсуствовала са свог радног места ... – ... у ДВ „...“ у периоду од 21.03.2018. године до 07.05.2018. године. Према образложењу тог решења, тужиља је поднела захтев за покретања поступка код послодавца за заштиту од злостављања на раду од стране послодавца, а затим, пошто је тужена захтев за заштиту од злостављања на раду проследила Републичкој агенцији за мирно решавања радних спорова, закључком тог органа од 10.04.2018. године поступак

посредовања је обустављен, јер је тужиља одустала од њега. Из образложења решења произилази да је тужиља, након што је окончан дисциплински поступак позвана да оправда своје одсуство са рада у наведеном периоду, што она није учинила. У образложењу оспореног решења наведено је и то да је тужиља поднела захтев за покретање поступка код послодавца за заштиту злостављања на раду и да је у захтеву тужиља навела да ће се у случају да тужени не спроведе поступак заштите од злостављања користити правом на одбијање рада у складу са чланом 26. Закона о спречавању злостављања на раду. Оспореним решењем тужене од 28.05.2018. године одбијена је жалба тужиље, изјављена против решења од 07.05.2018. године. Оценом изведених доказа првостепени суд је утврдио да је тужена организовала тужиљин рад тако да тужиља није подизала тежак терет и након премештаја на радно место ... у групи са децом од једне до три године, јер је сарађивала са још две медицинске сестре које су биле у стању да обаве посао који тужиља није могла. Тужиља није оправдала одсуство са рада због којег јој је изречена дисциплинска мера престанка радног ондоса. Тужиља никад није ступила на рад у ДВ „...“ у који је распоређена Анексом уговора о раду од 19.12.2017. године, нити се јавила на посао након истека годишњег одмора кога је користила од 28.02.2018. године до 20.03.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања је другостепени суд закључио да су незаконити оспорени анекси уговора о раду, и то Анекс од 24.11.2017. године јер су изостали конкретни разлози премештаја тужиље на други посао, и Анекси уговора о раду од 19.12.2017. и 29.12.2017. године, који су по својој садржини истоветни, којим је тужени тужиљу распоредио на радно место чији послови не искључују подизање терета тежег од 10, односно 5 килограма у једном захвату, чиме је тужени поступао незаконито када је тужиљу распоредио на радно место које не одговара њеном здравственом стању, те су исти анекси уговора о раду поништени као незаконити другостепеном пресудом у делу којим се не побија ревизијом.

Међутим, према разлозима другостепене пресуде, неоснован је тужбени захтев за поништај решења о изрицању дисциплинске мере престанка радног односа тужиљи, зато што је мера изречена у складу са одредбама члана 164. став 1. тачка 7. Закона о основама система васпитања и образовања, за тежу повреду радне обавезе неоправданог одсуства са рада почев од 21.03.2018. године, а тужиља до окончања дисциплинског поступка, иако је од тужене позвана да то учини, није оправдала своје одсуство са рада, нити је разлоге одсуства навела до закључења главне расправе, чиме су испуњени услови за отказ уговора о раду. Другостепени суд сматра да су без значаја наводи жалбе да тужиљи није могла бити изречена дисциплинска мера отказа уговора о раду због забране да се откаже уговор о раду запосленом који је одбио да ради у току поступка заштите запосленог од злостављања на раду, код чињенице да је тужиља само покренула поступак за заштиту од злостављања на раду, који је закључком надлежног органа од 10.04.2018. године обустављен због одустанка тужиље, а тужиља до закључења главне расправе није предочила доказе на околност да је поступак за заштиту од злостављања на раду пред судом или другим органом био у току у време доношења оспореног решења о отказу уговора о раду. У вези овог разлога, првостепени суд је навео да је тужиља покушала да оправда изостанак са посла злостављањем на раду, али увидом у списе предмета првостепени суд није утврдио постојање злостављања на раду, нити да је пресудом Вишег суда одлучено о наведеном захтеву.

Одредбама Закона о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС“ бр 36/2010) је уређен поступак за заштиту од злостављања код послодавца. Према одредби члана 14. став 1. Закона о спречавању злостављања на раду, ако се за злостављање терети одговорно лице у правном лицу, запослени који се сматра да је изложен злостављању може поднети захтев за покретање поступка посредовања непосредно том лицу, за који је утврђено да га је тужила поднела, а према одредби става 2. тог члана, тада запослени који сматра да је изложен злостављању може до истека рока застарелости за покретање поступка за заштиту од злостављања код послодавца утврђеног овим законом и без подношења захтева за покретање поступка посредовања код послодавца покренути поступак пред надлежним судом. Према одредби члана 15., послодавац је дужан по пријему захтева за посредовање из члана 14. овог закона, у року од 3 дана странама у спору предложи посредовањ као начин разрешења спорног односа, те према одредби члана 15. став 3. закона послодавац и запослени споразумно одређују или бирају лице за вођење поступка посредовања. У конкретном случају је утврђено да је Републичка агенција за мирно решавање радних спорова, којој је тужени, пошто је прихватио поступак посредовање проследио захтев тужиле, донео закључак 10.04.2018. године којим је поступак посредовања обустављен. Према одредби члана 20. Закона о спречавању злостављања на раду сматра се да поступак посредовања није успео између осталог и ако је поступак посредовања окончан на начин из члана 19. тачка 3. тог закона, односно изјавом стране у спору о одустајању од даљег поступка. У том случају посредник је дужан да странама у спору и послодавцу донесе одлуку о обустављању поступка, односно обавештење да је једна од страна у спору одустала од даљег поступка. Како је чланом 19. Закона о спречавању злостављања на раду уређено окончање поступка посредовања, изјавом стране у спору о одустајању од даљег поступка, произилази закључак да је поступак посредовања окончан доношењем одлуке посредника од 10.04.2018. године. Након тог дана тужила је наставила да одсуствује са радног места. Решење о изрицању дисциплинске мере престанка радног односа донето је 07.05.2018. године са разлога што је тужила неоправдано одсуствовала са свог радног места ... .. у Дечијем вртићу „...“ на које је распоређена Анексом уговора од 29.12.2017. године у периоду од 21.03.2018. године па закључно са даном 07.05.2018. године. Према одредбама члана 26. Закона о спречавању злостављања на раду, запослени коме према мишљењу Службе медицине рада прети непосредна опасност по здравље или живот, има право да одбије да ради ако послодавац не предузме мере из члана 24. истог закона, а то је мера премештаја у другу радну околину на исте или друге послове односно радно место у складу са законом или удаљење са рада уз надокнаду зараде у складу са законом, о чему је запослени дужан без одлагања обавестити послодавца и инспекцију рада, али је у том случају запослени дужан да се врати на рад по предузимању мера из члана 24. овог закона од стране послодавца, а најкасније до окончања поступка заштите од злостављања код послодавца. Запосленом који је одбио да ради под наведеним условима, не може да се откаже уговор о раду, односно изрекне мера престанка радног односа.

Ревизијски суд налази да се забрана отказа уговора о раду, односно изрицање мере престанка радног односа из члана 26. став 5. Закона о спречавању злостављања на раду односи на изостанак са рада, односно одбијање запосленог да ради за период најкасније до окончања поступка заштите од злостављања код послодавца. Како је тај

поступак у конкретном случају обустављен дана 10.04.2018. године, произилази да је након тога тужилца неоправдано изостала са рада до доношења оспореног решења 07.05.2018. године. Из тога даље произилази закључак да је тужени послодавац донео законито решење о изрицању мере престанка радног односа тужилци дана 07.05.2018. године, са разлога што је закључно са тим даном, почев од 10.04.2018. године када је обустављен поступак посредовања, тужилца неоправдано изостала са рада чиме је учинила тежу повреду радне обавезе из члана 164. став 1. тачка 7. Закона о основама система образовања и васпитања. Дакле, изостанак тужилце није оправдан поступком за заштиту од злостављања код послодавца.

За неоправдан изостанак тужилце са рада није од значаја правноснажна пресуда којом се поништава анекс уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности од 29.12.2017. године којим је тужилца распоређена на радно место. Оправданост изостанка тужилце по ставу овога суда може се ценити и по одредбама члана 33. став 1. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“ бр. 101/2005, 91/2015, 113/2017), према којој запослени има право да одбије да ради ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде. Пре свега, тужилци није изречена мера престанка радног односа због неоправданог одбијања да ради у смислу да обавља послове одређеног радног места, већ због неоправданог одсуства са рада, дакле уопште са рада, три узастопна радна дана. Друго, према изнетим и утврђеним чињеницама у овом поступку, не произилази да су постојале прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је тужилца била распоређена, те да је тужилца због изостанка тих мера могла да одбије да ради, па ни да изостане са рада уопште. На тај начин су изостале конкретне околности које материјално право сматра релевантним да би се изостанак, односно одсуство тужилце са рада, након што је окончан поступак за заштиту од злостављања код послодавца, могао сматрати оправданим.

То су разлози због којих је ревизија тужилце, којом другостепену пресуду побија у одбијајућем делу, одбијена као неоснована, по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

Одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова поступка по ревизији, тужилци јер са ревизијом није успела, а туженом јер трошкови одговора на ревизију нису били потребни за вођење овог поступка, у смислу члана 154. ЗПП.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић